SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
THÀNH PHỐ CẦN THƠ
ĐỀ THI CHÍNH THỨC
(Đề thi có 01 trang)

KỲ THI THỬ NGHIỆM TỐT NGHIỆP THPT NĂM 2026
Môn thi: NGỮ VĂN
Thời gian làm bài 120 phút, không kể thời gian phát đề

Họ và tên: …….. Số báo danh: ……

I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc văn bản:

TRĂN TRỞ ĐẤT HỒI SINH

Những ngôi nhà giặc đốt hôm xưa
Cỏ mọc um tùm, bước chân lên vái và
Anh trở về, như trở về tất cả
Bàn tay chai sần mỏi gõ ngày ngày

Những khu vườn chằng chịt kẽm gai
Những đầu đạn còn lẫn trong đất, cỏ
Những lưng trần phơi trong nắng, gió
Tay yêu đất này trăn trở phôi sinh

Ôi thiết tha như chính cuộc đời mình
Từng bông lúa chín vàng trên đất cũ
Mùa hợp tác, hay đây mùa đoàn tụ
Nắng long lanh con nước ngọt lên đồng

Nối mạch nhân bao thuở những dòng sông
Trong mưa lũ đã nghe mùa se khắt
Như đời mẹ bao tháng ngày trôi dạt
Đổi màu xanh trong cát bỏng khu dồn

Mẹ đầu ngõ nước lại chảy lên non
Người đội chết bỗng rõ ràng hạnh phúc
Tiếng trống trường gọi em thơ đến lớp
Trạm xá chiều qua một cháu bé ra đời!
[...]
Ôi mảnh đất máu chan từng gốc rạ,
mồ hôi tuôn trên luống vỡ đường cày
cho thắm hồng gương mặt hôm nay

(Lệ Thu - *Diêm đạm Việt Nam*, NXB Văn học, 2014, tr.78-79)

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1. Chỉ ra dấu hiệu để xác định thể thơ của văn bản.

Câu 2. Trong văn bản, hình ảnh *những ngôi nhà* được miêu tả như thế nào?

Câu 3. Phân tích tác dụng của biện pháp tu từ điệp từ trong những dòng thơ sau:

Những khu vườn chằng chịt kẽm gai
Những đầu đạn còn lẫn trong đất, cỏ
Những lưng trần phơi trong nắng, gió

Câu 4. Nêu nội dung của những dòng thơ sau:

Ôi thiết tha như chính cuộc đời mình
Từng bông lúa chín vàng trên đất cũ

Câu 5. Hai ngữ liệu sau có sự tương đồng nào về ý nghĩa?

-Ôi mảnh đất máu chan từng gốc rạ,
mồ hôi tuôn trên luống vỡ đường cày
cho thắm hồng gương mặt hôm nay

(*Trăn trở đất hồi sinh* - Lệ Thu)

- Sự sống nảy sinh từ cái chết, hạnh phúc hiện hình từ trong những hy sinh, gian khổ, ở đời này không có con đường cùng, chỉ có những ranh giới, điều cốt yếu là phải có sức mạnh để bước qua những ranh giới ấy.

(*Mùa Lạc* - Nguyễn Khải)

II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm)

Anh/Chị hãy viết đoạn văn nghị luận khoảng 200 chữ phân tích hình tượng *đất hồi sinh* trong văn bản ở phần Đọc hiểu.

Câu 2 (4,0 điểm)

Từ kết quả đọc hiểu văn bản *Trăn trở đất hồi sinh* và sự trải nghiệm của bản thân, anh/chị hãy viết bài văn nghị luận khoảng 600 chữ về trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc xây dựng đất nước.

---------- **HẾT** ----------

- *Thí sinh không được sử dụng tài liệu.*
- *Giám thị không giải thích gì thêm.*

LỜI GIẢI THAM KHẢO

PHẦN I. ĐỌC HIỂU

Câu 1. Chỉ ra dấu hiệu để xác định thể thơ của văn bản.

Văn bản được viết theo **thể thơ tự do**.

Dấu hiệu nhận biết:

Các dòng thơ có số tiếng không đều nhau, không bị gò bó theo khuôn mẫu cố định như thơ 5 chữ, 7 chữ hay lục bát. Cách gieo vần, ngắt nhịp cũng linh hoạt, phù hợp với dòng cảm xúc của nhân vật trữ tình.

Ví dụ:

Những ngôi nhà giặc đốt hôm xưa
Cỏ mọc um tùm, bước chân lên vất vả
Anh trở về, như trở về tất cả

Các dòng thơ dài ngắn khác nhau nên có thể xác định đây là **thơ tự do**.

Câu 2. Trong văn bản, hình ảnh những ngôi nhà được miêu tả như thế nào?

Trong văn bản, hình ảnh **những ngôi nhà** được miêu tả qua những dòng thơ:

Những ngôi nhà giặc đốt hôm xưa
Cỏ mọc um tùm, bước chân lên vất vả

Những ngôi nhà ấy từng bị giặc đốt phá trong chiến tranh. Sau những năm tháng đau thương, nơi đó trở nên hoang tàn, cỏ mọc um tùm, gợi lên cảnh tiêu điều, đổ nát và mất mát.

Hình ảnh này cho thấy hậu quả nặng nề của chiến tranh đối với quê hương, đồng thời làm nền để nổi bật quá trình hồi sinh của mảnh đất sau đau thương.

Câu 3. Phân tích tác dụng của biện pháp tu từ điệp từ trong những dòng thơ sau:

Những khu vườn chằng chịt kẽm gai
Những đầu đạn còn lẫn trong đất, cỏ
Những lưng trần phơi trong nắng, gió

Biện pháp tu từ được sử dụng là **điệp từ "Những"** ở đầu ba dòng thơ.

Tác dụng:

Điệp từ "Những" tạo nhịp điệu dồn dập, giúp liệt kê và nhấn mạnh hàng loạt hình ảnh còn in dấu chiến tranh: khu vườn chằng chịt kẽm gai, đầu đạn còn sót lại trong đất, những con người lao động vất vả dưới nắng gió.

Qua đó, tác giả làm nổi bật hiện thực gian khổ của mảnh đất sau chiến tranh. Đất đai vẫn còn mang nhiều vết thương, con người vẫn phải nhọc nhằn để cải tạo, xây dựng lại cuộc sống.

Đồng thời, biện pháp điệp từ còn thể hiện niềm xót xa trước những mất mát, gian lao và sự trân trọng đối với những con người đang bền bỉ làm cho mảnh đất hồi sinh.

Câu 4. Nêu nội dung của những dòng thơ sau:

Ôi thiết tha như chính cuộc đời mình
Từng bông lúa chín vàng trên đất cũ

Hai dòng thơ thể hiện tình cảm gắn bó tha thiết của con người với mảnh đất quê hương.

Hình ảnh "từng bông lúa chín vàng trên đất cũ" gợi sự hồi sinh của sự sống sau chiến tranh. Trên mảnh đất từng đau thương, mất mát, sự sống mới lại nảy nở, mùa màng lại chín vàng.

Qua đó, tác giả bộc lộ niềm vui, niềm xúc động và tình yêu sâu nặng đối với quê hương, đất nước. Mảnh đất không chỉ là nơi sinh sống mà còn gắn bó máu thịt với cuộc đời con người.

Câu 5. Hai ngữ liệu sau có sự tương đồng nào về ý nghĩa?

Hai ngữ liệu đều có sự tương đồng ở tư tưởng: **sự sống, hạnh phúc và vẻ đẹp hôm nay được tạo nên từ những hy sinh, gian khổ, mất mát của quá khứ.**

Trong đoạn thơ của Lệ Thu, mảnh đất hôm nay được hồi sinh nhờ máu và mồ hôi của bao người:

Ôi mảnh đất máu chan từng gốc rạ,
mồ hôi tuôn trên luống vỡ đường cày
cho thắm hồng gương mặt hôm nay

Những hình ảnh "máu chan", "mồ hôi tuôn" cho thấy hiện tại tươi đẹp được đánh đổi bằng sự hy sinh, lao động và chịu đựng gian khổ.

Trong câu văn của Nguyễn Khải, tác giả cũng khẳng định: sự sống có thể nảy sinh từ cái chết, hạnh phúc có thể hiện hình từ hy sinh, gian khổ. Con người cần có sức mạnh để vượt qua những ranh giới khắc nghiệt của cuộc đời.

Vì vậy, điểm tương đồng giữa hai ngữ liệu là cùng ca ngợi sức sống bền bỉ của con người và quê hương; khẳng định từ đau thương, mất mát, con người có thể vươn lên xây dựng cuộc sống mới tốt đẹp hơn.

PHẦN II. VIẾT

Câu 1. Viết đoạn văn khoảng 200 chữ phân tích hình tượng "đất hồi sinh"

Gợi ý làm bài

Hình tượng **đất hồi sinh** trong văn bản là hình ảnh mảnh đất sau chiến tranh đang được đánh thức, tái sinh bằng sức lao động, niềm tin và tình yêu quê hương của con người.

Cần làm rõ:

- Mảnh đất từng bị chiến tranh tàn phá: nhà bị giặc đốt, cỏ mọc um tùm, vườn đầy kẽm gai, đầu đạn còn lẫn trong đất.
- Con người trở về với tình yêu tha thiết, cần cù lao động để làm sống lại quê hương.
- Sự hồi sinh được thể hiện qua hình ảnh: lúa chín vàng, mùa hợp tác, con nước ngọt lên đồng, tiếng trống trường, trạm xá, em bé ra đời.
- Hình tượng ấy gợi niềm tin vào sức sống bền bỉ của quê hương, đất nước sau đau thương.

Đoạn văn tham khảo

Trong văn bản *Trăn trở đất hồi sinh*, hình tượng "đất hồi sinh" hiện lên vừa đau thương vừa giàu sức sống. Đó là mảnh đất từng bị chiến tranh tàn phá nặng nề với "những ngôi nhà giặc đốt", "những khu vườn chằng chịt kẽm gai", "những đầu đạn còn lẫn trong đất, cỏ". Những hình ảnh ấy gợi lên một vùng đất hoang tàn, mang đầy vết thương của bom đạn. Tuy nhiên, từ trong đau thương, mảnh đất ấy đang từng ngày hồi sinh nhờ bàn tay lao động và tình yêu tha thiết của con người. Sự sống mới được gợi ra qua hình ảnh "từng bông lúa chín vàng trên đất cũ", "mùa hợp tác", "con nước ngọt lên đồng", tiếng trống trường gọi trẻ thơ đến lớp, trạm xá có em bé ra đời. Đó không chỉ là sự hồi sinh của thiên nhiên, ruộng đồng mà còn là sự hồi sinh của đời sống con người, của niềm vui, hạnh phúc và tương lai. Qua hình tượng "đất hồi sinh", tác giả ca ngợi sức sống bền bỉ của quê hương, đồng thời bày tỏ lòng biết ơn đối với những hy sinh, mồ hôi và máu xương đã làm nên cuộc sống hôm nay.

Câu 2. Viết bài văn khoảng 600 chữ về trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc xây dựng đất nước

Gợi ý làm bài

Mở bài:
Từ văn bản *Trăn trở đất hồi sinh*, có thể thấy quê hương, đất nước hôm nay được đánh đổi bằng máu, mồ hôi và sự hy sinh của bao thế hệ. Vì vậy, thế hệ trẻ cần ý thức sâu sắc trách nhiệm của mình trong việc xây dựng đất nước.

Thân bài cần triển khai:

1. Giải thích vấn đề

Trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc xây dựng đất nước là ý thức, bổn phận và hành động cụ thể của thanh niên nhằm góp phần làm cho đất nước giàu mạnh, văn minh, phát triển.

2. Vì sao thế hệ trẻ cần có trách nhiệm với đất nước?

Đất nước hôm nay là thành quả của bao thế hệ đã hy sinh, chiến đấu và lao động. Mỗi người trẻ được sống trong hòa bình, học tập, phát triển là nhờ công lao của cha ông. Vì vậy, biết sống có trách nhiệm là cách thể hiện lòng biết ơn với quá khứ.

Bên cạnh đó, thế hệ trẻ là lực lượng năng động, sáng tạo, có tri thức, có sức khỏe, có khả năng tiếp cận khoa học công nghệ. Tương lai đất nước phát triển hay tụt hậu phụ thuộc rất lớn vào ý thức và hành động của người trẻ hôm nay.

3. Biểu hiện trách nhiệm của thế hệ trẻ

Trước hết, người trẻ cần chăm chỉ học tập, rèn luyện đạo đức, nâng cao tri thức và kỹ năng. Học tập không chỉ để lập thân mà còn để đóng góp cho xã hội.

Thứ hai, thế hệ trẻ cần biết lao động sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, chủ động tiếp cận khoa học công nghệ, góp phần nâng cao năng suất, tạo ra những giá trị mới cho đất nước.

Thứ ba, người trẻ cần sống có lý tưởng, có lòng yêu nước đúng đắn; biết gìn giữ bản sắc văn hóa dân tộc, tôn trọng lịch sử, tri ân những người đã hy sinh vì Tổ quốc.

Ngoài ra, trách nhiệm xây dựng đất nước còn thể hiện qua những việc làm nhỏ hằng ngày: tuân thủ pháp luật, bảo vệ môi trường, sống nhân ái, trung thực, có ý thức cộng đồng, đấu tranh với lối sống ích kỉ, vô cảm, thờ ơ.

4. Phê phán

Bên cạnh nhiều bạn trẻ sống đẹp, vẫn còn một số người sống thực dụng, lười học, thiếu lý tưởng, chỉ nghĩ đến hưởng thụ cá nhân, thờ ơ trước các vấn đề của đất nước. Đó là lối sống cần phê phán.

5. Bài học nhận thức và hành động

Mỗi học sinh cần bắt đầu từ những việc cụ thể: học tập nghiêm túc, rèn luyện nhân cách, sống có trách nhiệm với bản thân, gia đình, nhà trường và xã hội.

Bài văn tham khảo

Đất nước hôm nay không tự nhiên mà có. Đằng sau màu xanh của ruộng đồng, những mái trường, bệnh viện, những thành phố đang phát triển là máu xương, mồ hôi và sự hy sinh của biết bao thế hệ đi trước. Từ kết quả đọc hiểu văn bản *Trăn trở đất hồi sinh*, mỗi chúng ta càng nhận thức sâu sắc hơn về trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc xây dựng đất nước.

Trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc xây dựng đất nước là ý thức, bổn phận và hành động cụ thể của thanh niên nhằm góp phần làm cho Tổ quốc ngày càng giàu đẹp, văn minh, phát triển. Đó không phải là điều gì quá xa vời mà bắt đầu từ thái độ sống, học tập, lao động và cống hiến hằng ngày.

Thế hệ trẻ cần có trách nhiệm với đất nước trước hết vì chúng ta đang được thừa hưởng thành quả của bao thế hệ cha ông. Để có cuộc sống hòa bình hôm nay, nhiều người đã ngã xuống, nhiều mảnh đất đã thấm máu và mồ hôi. Trong văn bản *Trăn trở đất hồi sinh*, mảnh đất từng bị bom đạn tàn phá nhưng rồi lại hồi sinh nhờ bàn tay lao động và niềm tin của con người. Điều đó nhắc nhở người trẻ phải biết trân trọng hiện tại, biết ơn quá khứ và có trách nhiệm với tương lai.

Hơn nữa, thế hệ trẻ chính là chủ nhân tương lai của đất nước. Người trẻ có sức khỏe, tri thức, khát vọng, khả năng tiếp cận khoa học công nghệ và tinh thần đổi mới. Một đất nước muốn phát triển không thể thiếu những công dân trẻ có bản lĩnh, có năng lực và có ý thức cống hiến. Nếu người trẻ sống thờ ơ, lười biếng, thiếu lý tưởng thì đất nước khó có thể vươn lên mạnh mẽ.

Trách nhiệm ấy trước hết được thể hiện qua việc học tập và rèn luyện. Học sinh, sinh viên cần tích lũy tri thức, rèn luyện kỹ năng, bồi dưỡng đạo đức để trở thành người có ích. Học không chỉ để có nghề nghiệp cho bản thân mà còn để đóng góp cho xã hội. Bên cạnh đó, người trẻ cần biết lao động sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, không ngại khó khăn, thử thách. Trong thời đại hội nhập, thanh niên càng phải chủ động học ngoại ngữ, công nghệ, kỹ năng mới để không bị tụt hậu.

Trách nhiệm xây dựng đất nước còn thể hiện ở lòng yêu nước đúng đắn. Yêu nước không chỉ là những lời nói lớn lao mà còn là việc sống trung thực, tuân thủ pháp luật, bảo vệ môi trường, giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, biết sẻ chia với cộng đồng. Một hành động nhỏ như học tập nghiêm túc, không gian lận, không xả rác, giúp đỡ người khó khăn cũng là biểu hiện của trách nhiệm công dân.

Tuy nhiên, bên cạnh những người trẻ sống có lý tưởng, vẫn còn một bộ phận thanh niên sống ích kỉ, thực dụng, lười học, chỉ quan tâm đến hưởng thụ cá nhân, thờ ơ với những vấn đề chung của đất nước. Lối sống ấy cần được phê phán vì nó làm giảm đi sức mạnh và niềm tin của xã hội vào thế hệ trẻ.

Mỗi người trẻ cần hiểu rằng xây dựng đất nước không phải là việc của riêng ai. Đó là trách nhiệm chung của mọi công dân, đặc biệt là thế hệ thanh niên. Là học sinh, em cần bắt đầu từ những việc gần gũi: chăm chỉ học tập, rèn luyện đạo đức, sống có ước mơ, có kỷ luật và biết yêu thương con người. Khi mỗi người trẻ biết sống có trách nhiệm, đất nước sẽ có thêm sức mạnh để phát triển bền vững.